

AMBIT¹ בשער הנגב: מודל לעבודה רב מקצועית - מערכתית **אינטגרטיבית ממוקדת מנטליזציה**

על רקע המציאות הייחודית למועצה האזורית בדרום הארץ - 'שער הנגב', נדרשים הורים, אנשי חינוך, עובדי רווחה, פסיכולוגים חינוכיים ומטפלים בבריאות הנפש לספק מענים לסוגיות שונות הנוגעות לילדים ונוער. לנוכח תהליכי ההפרטה המואצים בקיבוצים באזור, השינויים האידיאולוגיים-ערכיים, הצמיחה הדמוגרפית המואצת והאיום הביטחוני המתמיד, אנו עדים למגוון תופעות כגון, שינויים במרקם היחסים בין מערכת החינוך לבין ההורים והקהילה, מתחים במערכות היחסים בין ילדים המגיעים מקבוצות אוכלוסייה שונות, עלייה בסימפטומים של התנהגות תוקפנית (כלפי אחרים וכלפי עצמי) ועוד.

מציאות חיים זו דחפה את אנשי המקצוע בתחום החינוך, הרווחה ובריאות הנפש ליצור מבני עבודה משותפים, שיאפשרו לסוגיות המורכבות הנוגעות לילדים, בני נוער, משפחות ו/או מערכות וקהילות להיות נידונות ומטופלות באופן רב-מקצועי. נוצרה הכרה כי שיתוף בידע ובהשערות מזמן תובנות חדשות, וכתוצאה, נגזרות פרקטיקות טיפוליות וחינוכיות חדשות ואף פרויקטים משותפים, המהווים מענה הוליסטי מותאם יותר לצרכים של ילדים, של המערכות החינוכיות ושל הקהילות בשטחי המועצה.

הפורום הרב מקצועי המועצתי, שהוקם לפני כשלוש שנים ביוזמת השפ"ח, הרווחה והחינוך הלא פורמלי כולל נציגים של מגוון ארגונים חינוכיים וטיפוליים – בתי ספר (יסודי, חטיבה ותיכון), חינוך לא-פורמלי, הגיל הרך, רווחה, שירות פסיכולוגי חינוכי ובריאות הנפש. הפורום פועל במבנה עבודה של 4 'שולחנות עגולים רב מקצועיים' – שולחן הורים, שולחן נוער בסיכון, שולחן מערכות חינוך ושולחן גיל רך. במהלך עבודת הצוותים התגבשו בהדרגה בתוך השיח הנחות העבודה והתנאים הבינאישיים והארגוניים הנדרשים על מנת לבסס את השותפות. אחד מהם היה יצירת שפה מקצועית משותפת.

יצירת שפה מקצועית משותפת – כל פרופסיה מקצועית מגיעה עם נקודות המבט ועולם מושגים משלה. במהלך עבודת הפורום התגבשה תובנה כי על מנת לחלוק, לחקור ולהבין במשותף נדרש עולם מושגים תאורטי משותף. מושג הרפלקסיה זוהה כמשותף לעולם החינוך, הטיפול והרווחה. עם זאת, נראה כי המושג טעון במשמעויות שונות בהקשרים שונים. מתוך כך, התעורר הצורך ליצור מסגרת תאורטית משותפת שאליה, יוכלו להתחבר אנשי מקצוע שונים. "תאוריית המנטליזציה" והדגש שהיא מסמנת על חשיבות תהליכים רפלקטיביים זוהתה כעיון תאורטי אחיד פוטנציאלי. נראה כי מדובר בשדה מושגי שהוא מצד אחד, מספיק רחב ויכול להיות רלוונטי למספר פרופסיות העוסקות בקשיים ומצוקות של פרט/קבוצה/מערכת, ומצד שני ספציפי דיו, בכדי שיהווה כלי עבודה לפענוח והתערבות במקרים ספציפיים.

במסגרת הסימפוזיון, אציג בקצרה את הרקע להקמת הפורום, את הפרויקטים המרכזיים בו ואת הרציונאל לבחירה בשפת המנטליזציה כשפה רב מקצועית – מערכתית. אתאר בקצרה מספר רעיונות ומושגים מרכזיים מתוך תאוריית המנטליזציה, ובהמשך, אפרט כיצד אלו היוו בסיס להתערבויות עם הורים, הטמעת

'שפת המנטליזציה' בקרב צוותים חינוכיים ובמסגרת עבודת ה'שולחנות' שפורטו לעיל. אתאר את מודל AMBIT - אחד הפיתוחים המרכזיים ב"תאוריית המנטליזציה", הנוגע לפיתוח מודל לעבודה רב-מקצועית אינטגרטיבית הממוקדת במנטליזציה.

המודל מתאים לעבודה עם ילדים ומתבגרים המתמודדים עם קשיים נרחבים במספר תחומים, המחייבים לא רק תיאום אלא גם חשיבה ועבודה משותפת בין הגורמים השונים המעורבים בחיי הילד/נער. בדומה לעקרון הבסיסי בתאוריה הרואה ב"מנטליזציה" יכולת לשמירה על איזון בין גורמים שונים, כך גם מודל העבודה האינטגרטיבי הכלל-מערכתי והמכוון ל"מנטליזציה", מדגיש חשיבות לשמירה על איזון בין מוקדי עבודה שונים (עבודה עם הקליינט, עבודה צוותית, עבודה במערך התערבות כוללני, למידה בעבודה).